https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

Shabdullayeva Lazokatxon Orifbekovna Pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa fanlari doktori(PhD)

Sobirov Ziyovuddin Po‘latjon o‘g‘li Andijon davlat tibbiyot instituti Pediatriya yo‘nalishi 2-kurs talabasi
ziyovuddin23@gmail.com

RAQAMLI TA’LIM MUHITIDA TALABALARNING INDIVIDUAL TA’LIM TRAEKTORIYASINING LOYIHALASH

Annotatsiya. Ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasi oliy ta‘lim muassasalarida raqamli ta‘lim muhitida talabalarning iqtisodiy tarbiyalash jarayonlarini pedagogik loyihalashtirishda hozirgi kunda o‘tkazilayotgan ilg‘or targ‘ibot ishlari haqida so‘z ketgan.

Kalit so‘zlar. Raqamli iqtisodiyot, individual ta‘lim traektoriyasi, elektron biznes, axborot texnologiyalari.

Kirish

Raqamli iqtisodiyotni shakllantirish yo‘nalishi so‘nggi bir necha yil ichida ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning global tendensiyasiga aylandi. Raqamli iqtisodiyotning salohiyati ko‘p jihatdan axborotli jamiyatini yaratish va rivojlantirish natijalari bilan bog‘liq. Axborot jamiyati sohasida davlat siyosatini qabul qilish muddatidan qat’i nazar, raqamli iqtisodiyotning istiqbollari mavjud infratuzilma, jumladan, uning hisoblash quvvati, aloqa liniyalari va mazmunidan foydalanish orqali yangi iqtisodiy samaralarga erishish mumkin.

Raqamli ta’lim muhiti zamonaviy texnologiyalar yordamida ta’lim jarayonini moslashuvchan va shaxsiylashtirilgan qilish imkonini beradi. Bunda talabaning qobiliyatlari, qiziqishlari va ta’lim ehtiyojlariga mos individual ta’lim traektoriyasini shakllantirish muhim rol o‘ynaydi. Raqamli ta’lim muhiti individual ta’lim

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

traektoriyasini loyihalashda katta imkoniyatlarni taqdim etadi. Sun'iy intellekt, adaptiv o'quv platformalar va big data texnologiyalaridan foydalangan holda, har bir talabaga mos keladigan ta'lim yo'lini yaratish mumkin. Bu esa ta'lim samaradorligini oshirish va kelajak kasblariga mos malakalarni shakllantirishga yordam beradi. Raqamli ta'lim muhitining rivojlanishi natijasida ta'lim jarayonini shaxsiylashtirish va talabalarning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'lim traektoriyalarini yaratish imkoniyati oshdi. Har bir talabaga individual yondashish ta'lim samaradorligini oshiradi va bilimlarni o'zlashtirish jarayonini optimallashtiradi. Raqamli ta'lim muhiti individual ta'lim traektoriyasini shakllantirish uchun katta imkoniyatlar yaratadi. Sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (Big Data) va adaptiv o'qitish texnologiyalari yordamida talabaning ehtiyojlariga mos keladigan ta'lim dasturlarini ishlab chiqish mumkin. Oliy ta'lim, kasbiy ta'lim va onlayn kurslar orqali shaxsiylashtirilgan o'qitish tizimi yaratish kelajak ta'lim jarayonining asosiy yo'nalishlaridan biri bo'lib qoladi.

Individual ta'lim traektoriyasi – bu har bir talaba uchun uning shaxsiy xususiyatlari va maqsadlariga moslashtirilgan o'quv yo'nalishi bo'lib, quyidagi omillar asosida shakllantiriladi: Talabaning bilim darajasi – oldingi o'zlashtirilgan bilimlar asosida yangi materiallarni moslashtirish. Qiziqishlari va kasbiy yo'nalishi – kelajakdagi kasbiga mos kurs va fanlar tanlash. O'qish uslubi va imkoniyatlari – vizual, eshitish yoki amaliy tajribaga asoslangan o'rganish uslubini qo'llash.

O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimining 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyalaridan birida "... ta'lim jarayoniga raqamli texnologiyalar va zamonaviy usullarni joriy etish bo'yicha quyidagi tadbirlar amalga oshirilishi belgilangan: raqamli iqtisodiyot uchun yuqori malakali muhandis-texnik kadrlar tayyorlash tizimini tashkil etish; zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va ta'lim texnologiyalarining mustahkam integratsiyasini ta'minlash, bu borada pedagog kadrlarning kasbiy mahoratini uzluksiz rivojlantirib borish uchun qo'shimcha sharoitlar yaratish; yoshlarning qonun hujjatlari mazmun-mohiyatidan xabardorligi, huquqiy ongi va madaniyatini rivojlantirish, ularda sog'lom turmush tarziga rioya etish, inson huquqlari, gender tengligi, tinchlikparvarlik va millatlararo totuvlik, vijdon

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

erkinligi, barcha millat va elatlarning tillari, urf-odatlari va an'analarini hurmat qilish kabi umuminsoniy qadriyatlar bilan birga milliy-axloqiy qadriyatlarni kamol toptirish, ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy faollik, mustahkam fuqarolik pozitsiyasini shakllantirish".[1] Mazkur yo'nalish doirasida, asosan, raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish talablariga javob beradigan va raqamli kompetensiyalarga yega bo'lgan kadrlarni tayyorlash bo'yicha vazifalar belgilandi. Albatta, raqamli iqtisodiyot uchun kadrlar tayyorlash tizimi uni rivojlantirishning asosiy manbai, ya'ni iqtisodiyotning turli tarmoqlarida raqamli ma'lumotlarni qayta ishlash algoritmlarini yaratuvchi va qo'llaydigan, yuqori texnologiyali tovarlar va xizmatlar yaratuvchi, innovatsiyalarni joriy yetuvchi mutaxassislarni tayyorlashdir. Rivojlangan oliy va kasb-hunar ta'limi tizimi mavjudligiga qaramay, raqamli iqtisodiyot maqsadlariga erishish uchun yangi ta'lim loyihalari yaratildi. Yaratilgan ta'lim va ilmiy-tadqiqot tuzilmalari boshqaruv va ta'lim dasturlari jihatidan davlat universitetlaridan tubdan farq qiladi.

Xulosa

Raqamli ta'limning zarur raqamli kompetensiyalarni o'rganish, raqamli iqtisodiyot uchun inson kapitalini tayyorlash jarayoni sifatida umumiy talqini ushbu konsepsiyani mavzu sohasiga - raqamli texnologiyalarga qisqartiradi. Hozirgi vaqtda axborot va raqamli texnologiyalar o'rtasida aniq chegarani aniqlash qiyin, chunki axborot texnologiyalari rivojida yangi bosqich paydo bo'lmoqda va shakllanmoqda. Ko'pincha, raqamli texnologiyalar deganda axborot texnologiyalarning ba'zi bir to'plami tushuniladi, masalan, raqamli platforma yoki axborot texnologiyalari, ular uchun yangi qo'llash sohalari topilgan, masalan, sun'iy intellekt yoki qo'shimcha texnologiyalar. Jamiyatda yaratilgan telekommunikatsiya tarmoqlari, hisoblash quvvati, kontent hajmidan iborat axborot infratuzilmasi axborot texnologiyalari dan keng foydalanish uchun zamin yaratadi. Umuman olganda, raqamli iqtisodiyot va ta'limda axborot texnologiyalaridan foydalanishning yangi darajasini tavsiflaydi. 1990-yillardan boshlab jamiyatni axborotlashtirishning faol bosqichining boshida "elektron biznes"

1. https://lex.uz/docs/4545884

https://wordlyknowledge.uz/index.php/gpble
Qabul qilingan sana: 07.12.2025
Nashr etilgan sana: 30.01.2026

tushunchasi paydo bo‘ldi, ya’ni biznes aloqalarini Internet tarmog‘iga o‘tkazish. Shundan so‘ng “elektron tijorat”, “elektron ta’lim”, “elektron hukumat” va hokazo tushunchalar paydo bo‘ldi. Elektron biznes va individual veb vositalari uzoq vaqt davomida global innovatsiya sifatida qaralmagan. Haqiqatan ham, elektron aloqa xizmatlari axborot-iqtisodiy faoliyatda standartga aylandi, jumladan, ta’lim ham. Axborotlashtirishning keyingi rivojlanishi axborot texnologiyalari bilan emas, balki ijtimoiy iqtisodiy muammolarni hal qilishda ulardan foydalanishning yangi usullari bilan bog‘liq. Ushbu yangi usullar jamiyat tomonidan to‘plangan axborot texnologiyalari miqdorini qabul qilinadigan qarorlar, ko‘rsatiladigan xizmatlar, resurslarni boshqarish va boshqalarning yangi sifatiga o‘tkazishni ta’minlashi kerak. Bir qator olimlar axborotlashtirish rivojining yangi bosqichini “aqlli” deb belgilab, “aqlli shaharlar” misolida fuqarolar uchun xavfsizlik va qulaylikning yangi darajasini ta’minlashda axborot texnologiyalari yutuqlariga ishora qilmoqdalar.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ўзбекистон Республикаси президентининг фармони Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030-йилгача ривожлантириш концепциясини тасдиқлаш тўғрисида. https://lex.uz/docs/4545884.
2. Harper, M. (2000). Public Services through Private Enterprise: Micro
3. Privatisation for Improved Delivery. Intermediate Technology Publications.
4. Furubotn, E. G. & Richter, R. (2003). Institutions and Economic Theory: The
5. Contributions of the New Institutional Economics. The University of Michigan Press.
6. B.M.Qo‘chqorov. „Raqamli ta’lim muhitida talabalarning iqtisodiy tarbiyalash jarayonlarini pedagogik loyihalashtirishda oliy ta’lim muassasalari va ishlab chiqarish korxonalarining hamkorligi”.
7. Ijtimoiy tarmoqlar.